بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިންމުން

- **ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު:** 2019/HC-A/39
- **އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:** ނިޒާރު އަޙްމަދު / ނިޔާ، ދޫނިގަން / ޏ. ފުވައްމުލައް
- **އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ފަރާތް:**
  1. ޖުވައިރާ އަޙްމަދު / ހ. އޮރްކާސިޓީ ނޫރާނީވިލާ، މާލެ
  2. ސަމީރާ އަޙްމަދު / ހ. އޮރްކާސިޓީ ނޫރާނީވިލާ، މާލެ
  3. އާއިޝަތު އަޙްމަދު / ހ. އޮރްކާސިޓީ ނޫރާނީވިލާ، މާލެ
  4. ޒަރީނާ އަޙްމަދު / ހ. އޮރްކާސިޓީ ނޫރާނީވިލާ، މާލެ
  5. ފާޠިމާ އަޙްމަދު / ހ. އޮރްކާސިޓީ ނޫރާނީވިލާ، މާލެ
  6. ހުސްނާ އަޙްމަދު / ހ. އޮރްކާސިޓީ ނޫރާނީވިލާ، މާލެ
- **ތަރައްދުދުވި ފަރާތް:**
  1. މުޙައްމަދު ރަޝީދު/ހ. އޮރްކާސިޓީ ނޫރާނީވިލާ، މާލެ
- **މައްސަލައިގެ ބާވަތް:** ބިމާއި އިމާރާތް ކުއްޔަށް ދިނުމާއިބެހޭ މައްސަލަ

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު އަބްދުއްރައޫފް އިބްރާހީމް
ފަނޑިޔާރު އަލީ ސަމީރު
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް

ނިންމި ތާރީޚު: 22 ޖުމާދަލްއޫލާ 1443 / 30 ޑިސެމްބަރު 2021

ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފު ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވުނު ތާރީޚް: 15 ޖުމާދަލްއޫލާ 1440 / 21 ޖަނަވަރީ 2019

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ

- ނަންބަރު: 3084/Cv-C/2017
- ނިންމި ކޯޓު: ސިވިލް ކޯޓު
- ބާވަތް: ބިމާއި އިމާރާތް ކުއްޔަށް ދިނުމާބެހޭ މައްސަލަ
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް: 02 ނޮވެންބަރު 2018
- ނިންމުނު ތާރީޚް: 27 ނޮވެންބަރު 2018

- [illegible]

ދައުވާގެ ޚުލާޞާ:

1. މިއީ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3084/Cv-C/2017 ޤަޟިއްޔާ [illegible] ޤަޟިއްޔާއެކެވެ.

2. މި ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] އަޙްމަދާއި [illegible] އަޙްމަދާއި [illegible] އަޙްމަދާއި [illegible] އަޙްމަދާއި [illegible] އަޙްމަދާ މި 6 (ހައެއް) މީހުންނެވެ.

3. މި މައްސަލައިގައި [illegible] މުޙައްމަދު ރަޝީދު [illegible] ވެއެވެ.

[illegible]:

4. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3084/Cv-C/2017 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ [illegible]، އެ ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] އަޙްމަދާއި، [illegible] އަޙްމަދާއި، [illegible] އަޙްމަދާއި، [illegible] އަޙްމަދާއި، [illegible] އަޙްމަދާއި، މުޙައްމަދު ރަޝީދާއި، އިސްމާޢީލް ރަޝީދާއި، [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] އަޙްމަދާއި، [illegible] އަޙްމަދާއި، [illegible] އަޙްމަދާއި، [illegible]

[illegible] އަޙްމަދަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އަދާކުރަންޖެހޭ [illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމާ [illegible] ނިޔާޒު އަޙްމަދުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މ.[illegible] [illegible] [illegible] ފަރާތަކާއި ނިޔާޒު އަޙްމަދާ ދެމެދު 01 ސެޕްޓެމްބަރު 2016 ގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމަކީ ބާޠިލު އެއްބަސްވުމެއް ކަމުގައި ކަނޑައަޅައި، އެ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ނިޔާޒު އަޙްމަދަށް [illegible] [illegible] މ.[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މ.[illegible]/[illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]، [illegible] އަޙްމަދާއި، [illegible] އަޙްމަދުގެ ފަރާތުން ނިޔާޒު އަޙްމަދުގެ މައްޗަށް ދައުވާކުރުމުން [illegible] [illegible] އެދިއްޖެއެވެ.

5. އެ ޝަރީޢަތުގައި ސިވިލް ކޯޓުން ހުކުމް [illegible]، [illegible] އަޙްމަދުއާއި، [illegible] އަޙްމަދުއާއި، [illegible] އަޙްމަދުއާއި، [illegible] އަޙްމަދާއި، [illegible] އަޙްމަދުގެ ފަރާތުން މ.[illegible]/[illegible]، މާލެ، ނިޔާޒު އަޙްމަދުގެ މައްޗަށް ދައުވާކުރުމުން [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 01 ސެޕްޓެމްބަރު 2016ގައި "[illegible] [illegible] އެއްބަސްވުން" [illegible] ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ 1 ވަނަ ނަންބަރާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުން ބާޠިލުކޮށް، 27 ނޮވެމްބަރު 2018 އިން ފެށިގެން 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި މ.[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ނިޔާޒު އަޙްމަދުގެ [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] މ.[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ވަންޏާ އިނގޭތޯ، އެފަދަ ތުހުމަތެއް އިތުބާރުކުރަން ކޮންމެހެން ބޭނުންވާ ސިފަތައް ސާބިތުވުމުގެ ބަދަލުގައި އަތުރާ ގޯތީގެ ބަހާލެވިފައިވާ މަސައްކަތް ދަށުގެ މަޢުލޫމާތުތަކުގެ ބަލައިގެން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ނިޔާވެވުނު ކަމަށް ކަމަށްބުނެއެވެ.

6. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3084/Cv-C/2017 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމުން ޏ.ފުވައްމުލަކު/ދޫނޑިގަން.ނިޔާ ނިޔާއަށް އަބުދުލްގެ ފަރާތުން 4 (ހަތަރެއް) ނުކުތާ ހުށަހަޅައި، އެނުކުތާތަކާގުޅޭ ގޮތުން ދިފާޢުއްޖެގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ވާހަކަ ދައްކާފައިވެއެވެ. އެގޮތުން ހުށަހެޅި ނުކުތާތަކަކީ:-

6.1 އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އިސްތިއުނާފުކަރުދާހުގެ ފަރާތުން ކުރިން ފާހަގަކުރި ކަންތައް ކަރުދާސް އިސްތިއުނާފުކުރި މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ފުރިހަމަ ކަމުގައިވާނަމަ ކަމަށް ކަންތައްތަކަށް ދޭންޖެހޭ 20 ދުވަހުގެ މުއްދަތު ދަށުން ވަކި ކަމެއް ފުރިހަމަކޮށް ނުވަތަ ވަކި ސަބަބެއް ފުރިހަމަކުރުމަށް އަދާކުރަން އެއްބަސްވުމުގެ ކަންތައްތައް ތަނުގެ ކަރަންޓާއި އަކަމެއް ނުވަތަ އެ ސަބަބެއް ފުރިހަމަކުރުން ކަމުގައި ބޭރުން ކަންކުރުމުގެ ވާހަކަ، އެއްބަސްވުން ބާތިލުކުރުމަށް އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ފަރާތުން ހުށަހަޅާ ޙަޤީޤަތެއްކަމަށް އެކަން ދުށުމުގައި އެފަދަ އިސްލާމް ޤާނޫނުގެ ސަރަޙައްދުން ކަނޑައެޅުއްވުމާ ޙުކުމްކަން ވާނީ އެކަމަށް ކަޓައިން ރިޢާޔަތް ކުރުމުގައި ނުވުން؛

6.2 ބާޠިލު ކުރުމަށް ހުށަހެޅުއްވުމާ އެއްބަސްވުމަކީ އިސްތިއުނާފުކުރާފަރާތާއި، މުއްސަނދި ހުށަހަޅާ ފަރާތުން ތަކާ ހުއްދަ މުއްސަނދިގެ ދަށުން ފަރާތުގެ ބަލާނަމަ ފަރާތެއް އެއްބަސްވުމުގެ ބޭރުގައި ކަރާމަތް ގޮތުގައި ޙިއްޞާ ދޫކުރުން ހިފުން އެއްބަސްވުމަކާ ވާއިރު، އަދި އެފަދަ ކަންތަކަކީ މުއްސަނދި ހުށަހަޅާ ފަރާތަކާ އެއް ޖިންސުތަކަކާ އެއްބަސްވުމުގައި ޙިއްޞާ އެއް ފަރާތެއްކަން ކަމާއި، އަދި އެފަދަ ފަރާތަކުން ގޮވި ޤާނޫނީ އުފުލާއިރު ގެނެސް ޝަރީޢަތުން ޙުކުމް ކުރުމުގައި އެއްބަސްވުމުގެ ޝަރުޠު ބަޔާނުގެ ބަދަލު ކުރުމަށް ނުވުން؛

6.3 އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން މައްސަލައިގެ ހުކުމް ކުރުމުގައި ޝަރީޢަތުން ރިޢާޔަތްކޮށްފައިވާ މިންވަރުގެ ތެރޭގައި މައްސަލައިގެ އެއްވެސް އަޑުއެހުމަކަށް ހުށަހެޅިފައި ނުވާ، އަދި ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުންނާއި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެ [illegible] ވާހަކަ ދެއްކުމުގެ ފުރުޞަތު ދީފައިނުވާތީ [illegible] [illegible] ކަމާއި، މިފަދަ މުޢާމަލާތު [illegible] މައްސަލައިގެ [illegible] އިސްތިއުނާފުގައި [illegible] ކުރުމުގެ ބަޔާނާއި، އަދި މަދަނީ މައްސަލަތައް ބެލުމުގެ އިޖްރާއަތުތަކާ ޚިލާފުން؛

6.4 އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އެގްރީމެންޓް ނިމުމަކަށް އަންނަ ޙާލަތުގައި އަމަލުކުރަން އެއްބަސްވެފައިވާ އުސޫލުތަކަށް ކޯޓުން ރިޢާޔަތްކޮށްފައި ނުވުމާއި، ކޮންޓްރެކްޓްގެ [illegible] 05 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކޮންޓްރެކްޓަރު ދެފަރާތުން އަމަލުކުރަން އެއްބަސްވެފައިވާ [illegible]، [illegible] ކޮންޓްރެކްޓް ނިމުމަކަށް ގެނައުން ނުވަތަ [illegible] ބަދަލެއްވެސް އަމަލު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވާނަމަ އަމަލު ކުރަންޖެހޭނީ [illegible] ކަމާއި، ސިވިލް ކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމުމުގައި މިކަމަށް ރިޢާޔަތް ކޮށްފައި ނުވުމުގެ ސަބަބުން ޢަދުލު އިންސާފު ގެއްލިފައިވުން. [illegible]

މިނުކުތާތަކުގެ ތަފްސީލުގެ ގޮތުގައި [illegible] [illegible] [illegible] ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތައް:

7. މަތީގައި ބަޔާންވެދިޔަ ނުކުތާތައް [illegible] މި މައްސަލަ އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކުގެ މައްޗަށް ބަލާއިރު، އަންނަނިވި ކަންތައްތައް ފާހަގަ ކުރެވެއެވެ.

7.1 މ.[illegible] ގައި އިމާރާތްކުރުމަށް ދެފަރާތުން އެއްބަސްވެފައިވާ [illegible] ކޯޓު ނަގައިގެން ކަމާއި، ކޯޓު [illegible] އިމާރާތުގެ [illegible] އަސްލާއި ކޮޕީގެ [illegible] [illegible] ބޭނުންކުރުމާއި މާލީ އިމާރާތާ މުދަލާއި [illegible] [illegible] ބޭނުންވާ ކަމަށް

ރަޖިސްޓްރީއާއި ގޯތީގެ ފަރާތްތަކުގެ ޝަރިކާތުގެ [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ ވަޢުދުން ލޯނު
ނެގުމަށް ބޭންކަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ކަމަށް ބުނެފައިވާކަން؛

7.2 ކޯޓަށް އަދި ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސްއަށް ހުށަހަޅުމުން ގޯތީގެ ފަރާތްތަކުން އެއްބަސްވުމާ [illegible] އަދި
ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސްއާއެކު [illegible] މުޢާމަލާތްތަކުގައި މައްސަލަތަކެއް ހުރިކަން ފާހަގަ ކުރެވިގެން
އެކަން ހައްލުކުރުމަށްޓަކައި ކޯޓަށް އަދި ހުށަހެޅުމުން ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ފަރާތުން އަންގާފައިވާ
ކަމާއި [illegible] [illegible] ގޯތީގެ ފަރާތްތަކުން [illegible] [illegible] ފުރަތަމަ [illegible] 04
ޖޫން 2017 ގައި ގޯތީގެ ފަރާތްތަކުން އަންގާފައިވާކަމަށް ބުނެފައިވާކަން؛

7.3 ގޯތީގެ ފަރާތްތަކުން [illegible] [illegible] ފުރަތަމަ [illegible] 23 އޮކްޓޫބަރު
2017 އަށް އަދި މި މައްސަލަ ސިވިލް ކޯޓުން ހުށަހަޅުމާއި ހަމައަށްވެސް [illegible]
ބުނެފައިވާކަން؛

7.4 ބޭންކުން ކޯޓަށް އަދި [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމުގައި [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓަށް އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ބުނެފައިވާކަން؛

7.5 އިމާރާތް ކުރުމަށް ލޯނު ނެގުމަށްޓަކައި ގޭގެ ފަރާތްތަކުން [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމުގައިވާ 12 (ބާރަ) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި ހުށަހަޅަ

ނުކުރެވުން ކަމާއި އަދި ކޮންޓްރެކްޓާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 20 ވަނަ މާއްދާއަށް ރިޢާޔަތްކޮށް އެއްބަސްވުން ޓާމިނޭޓްކުރުން ސަސްޕެންޑްކުރުން ކަމަށް ބުނެފައިވާކަން،

7.6 ދޯނީގެ ވެރިފަރާތުގެ ގޮތުގައި 08 (އަށެއް) މީހުން ތިބި ކަމާއި، އަދި އިމާރާތް ކުރުމުގެ އެއްބަސްވުމަކީ [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމަކަށް ވާއިރު، [illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުން ޓާމިނޭޓްކުރުން ދަޢުވާކުރުމުގެ ހައިސިއްޔަތު ލިބިގެންވާ ކަމާއި އެއްބަސްވުން ޓާމިނޭޓްކުރުމަށް ދަޢުވާ [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށްވާއިރު، މި މައްސަލައިގައި ދަޢުވާކުރުމުގެ ޙައްޤު [illegible] ލިބިގެންވާކަމަށް ބުނެފައިވާކަން،

7.7 މަސްއަލަ ނިންމުމުގައި ސިވިލް ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސިޓީއާ ގުޅޭ ގޮތުން [illegible] ދައްކައި [illegible] [illegible] [illegible] ކުރުމުގެ ފުރުސަތު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބުނެފައިވާކަން،

7.8 އެއްބަސްވުން ޓާމިނޭޓްކުރުން ގޮތުގައި ޓާމިނޭޓްކުރުމަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުން ޓާމިނޭޓްކުރުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސިވިލް ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބުނެފައިވާކަން.

މި މައްސަލައިގެ އިސްތިއުނާފަށް ރައްދުވާ ފަރާތުން ދައްކަވާފައިވާ ވާހަކަތައް:

8. މި މައްސަލައިގެ އިސްތިއުނާފަށް ރައްދުވާ ފަރާތުން ދައްކަވާފައިވާ ވާހަކަތަކުގެ މައްޗަށް ބަލާއިރު އަންނަނިވި ކަންތައްތައް ފާހަގަ ކުރެވެއެވެ.

8.1 [illegible] ފަރާތުން [illegible] އިސްތިއުނާފަށް ރައްދުވާ ފަރާތުން [illegible] ނަގަންޖެހޭ ދަށުން އެއްބަސްވުމުގެ [illegible]

8.2 [illegible] 10 ޖުލައި 2017 ގައި [illegible] 18 އޮގަސްޓު 2017 ގައި [illegible]

8.3 [illegible] އިސްތިއުނާފަށް ރައްދުވާ ފަރާތުން [illegible]

ލިބިފައިނުވަނީ އިސްތިއުނާފުކުރާފަރާތުން ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސްއިން ދޫކޮށްފައިވާ ކްރެޑިޓްކާޑް ބައުންސްވެގެން ކޯޓު ލިބުމުގެ ދުވަހު ބަންދުވެގެން ކަމަށާއި ކޯޓު ނުލިބިގެން އެވަނީ އެއްވެސް ގޮތަކަށް އިސްތިއުނާފުކުރައްވާފަރާތަކަށް ދޫކޮށް ލިޔުމެއް ނުލިބުނުކަން ކަމަށާއި އަދި އެކަން އިސްތިއުނާފުކުރާފަރާތުން 26 އެޕްރީލް 2018 ގައި ދަށު ކޯޓަށް ހުށަހަޅާ ބަޔާނުން އެނގެން އޮންނަކަމަށް ބުނެފައިވާކަން؛

8.4 އެއްބަސްވުމުގައި ވަކި ޝަރުތުތަކެއް ކުރިން ކޯޓު ނަގައި ސަބަބުތަކާހުރެގެން ނަގަފައި، އެއްބަސްވުމުގައި ބުނާ ކަރުދާސް 12 (ބާރަ) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި އިސްތިއުނާފުކުރައްވާފަރާތަށް ދިނުމަށް ފޮނުވައި ހަވާލުކުރަންވާން ކަމަށް ބުނެފައިވާކަން؛

8.5 ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ނަންބަރު BML/CREDIT/2018/211 ސިޓީއާއި 28 މާރިޗް 2018 ގެ ސިޓީއަށް ކަމުގައި އެސިޓީގައި ކުންފުނި ރާއްޖެ ކޯޓު ތަކުގަކުން ގެނެސްފައިވާ ފައިސާގެ 06 (ހައެއް) މަސްދުވަސް ކަމުގައި ބައްޕަފުޅުގައި އަދުވުން އެސިޓީގައި އިސްތިއުނާފުކުރައި އެވަނީ 28 މާރިޗް 2018 ގެ ހަމަށް (2018 މާރިޗް އިން 2017 އޮކްޓޫބަރު) ކަމުގައިވާ 01 ސެޕްޓެންބަރު 2016 އިން 01 ސެޕްޓެންބަރު 2017 އަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ މާލީ މުއާމަލާތްތައް ހިނގާފައިވާ ތަކަކީކަން އެނގެން ދޭހަ ނުވާކަމަށް ބުނެފައިވާކަން؛

8.6 ކުންފުނިކުންފުނީގެ ޤާނޫނުގެ 22 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަމަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބުނެފައިވާ ގޮތަށް އެމާއްދާގައި ނުން ކަމަށް އިސްތިހާރުގައި ނުހިމެ ގޮތް ބައިވެރިވި ހިސާބުކުރަން އެއްބަސްވުމުގައި ވަކި ކޯޓު ނަގައިގެންކަމުގައި ވާއިރު، ކޯޓު ނުލިބުނުން އެވަނަގެ މަސްދުވަސް ދިގު މުއްދަތަކަށް

އެޑްވާންސަށް ފައިސާ ނަގައިގެން އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހިންގާފައިވާ އަމަލަކީ ކޮންޓްރެކްޓްގެ ޤާނޫނުގެ 20 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާ ޚިލާފު އަމަލުތަކެއް ކަމަށް ބެލެވިފައިވާތީއެވެ.

8.7 މި މައްސަލައިގެ ދަޢުވާ މައްސަލަ ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ކަމަށްބުނާ ނުކުތާތަކުން ހުރިހާކަމެއް ނުކުތާއަކީ ދަށު ކޯޓުގައި ނަގާފައިވާ ނުކުތާއެއް ކަމުގައިނުވާތީ އިސްތިއުނާފީ މަރުޙަލާގައި އެނުކުތާ ނަގައިގެން ވާނަމަ ނުދެއްކޭނެކަން ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ 32 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ރިޢާޔަތްކުރުމުން އެނގޭކަމަށް ބެލެވިފައިވާތީއެވެ.

8.8 މައްސަލަ ނިންމުމުގައި ދަށު ކޯޓުގެ ފާސްއާދުގެ ސަރުކިއުލަރ ހިމެނުން ގޮތުގެ ރިޕޯޓުގައި ރިޢާޔަތްކޮށްފައިވާ ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ނަންބަރު BML/LEGAL/2018/1778 (01 ނޮވެންބަރު 2018) ސިޓީއަކީ ދަރަނިވެރިޔާގެ ފަރާތުން ކޯޓުގައި އެދިގެން ހާޒިރުކޮށްފައިވާ ލިޔުމެއްކަމުގައި، މައްސަލަ ބެލުމުގައި ފަރީޤުން ލިބިގެންވާ ޙައްޤުތަކުގެ ބޭނުން ދެއްކުމުގެ ފުރުޞަތު ލިބޭ ގޮތަށް ނުކުރުން ވާހަކަ ދައްކައިދޭ ފަރާތުގެ ހުކުމަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތަށް ލިބިދޭ ނުވުމަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2012/HC-A/148 ފާސްއާދުގެ ރިޢާޔަތްކުރުން ދަށު ކޯޓުގެ ޙުކުމް ބާޠިލުކުރުމަށް ކަމަށް ބެލެވުން ސަބަބުތަކުން ކަމަށް ބެލެވިފައިވާތީއެވެ.

8.9 ސިވިލް ކޯޓުން ހުކުމްކުރި މައްސަލައަކީ ދަރާތުގެ ދަރަނީގައި ވާއިރު އެއްބަސްވުމުން ބޭނުންކުރަނިވިގޮތުން އެދި ހުކުމްގެ މައްސަލައެއްކަމަށް ވާއިރު، މިގޮތުން އެއްބަސްވުން ބޭނުންކުރާ ދަރަނިވެރިޔާއަށް ބޭނުންވާ ދުވަހު ޢާންމުން އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ ދަޢުވާގައި ވާނަމަ އެކަން ދަށު ކޯޓުގައި ފާހަގަ ކުރެވިފައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ލިބިގެންވާ ދަޢުވާއެއްކަމުގައި ވާއިރު، އެކަންކަން ދަށު ކޯޓުގައި ފާހަގަ ކު

ނުވާކަމާއި އެހެންކަމުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނުގެ 32 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަށް ރިޢާޔަތް [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 11، 13 [illegible] 15 ވަނަ މާއްދާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި މައްސަލައަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

މި މައްސަލައަށް ތަޙުޤީޤުކުރުމުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]:

9. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި މައްސަލައަށް [illegible] މި މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

10. މި މައްސަލަ [illegible] މި މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible]

11. [illegible] 1766-68 [illegible][1] [illegible]

[illegible]

12. [illegible] ([illegible]) [illegible] 08 [illegible] ([illegible]) 2 [illegible] ([illegible]) 05 [illegible] 2011 [illegible] 22 ([illegible]) [illegible] 01 [illegible] 2016 [illegible] ([illegible]) [illegible] ([illegible]) [illegible] ([illegible]) [illegible]

---

[1] [illegible] 26 [illegible] 2007

ނަކަލުގައި ގޮތުގެ ވިޔަފާރިތަކަކުން އެއްބާރުލުން ދޫކުރުމެވެ. އަދި ދެފަރާތް އެއްބަސްވުމުގައި ވަކި ފުރަތަމަ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އިންވެސްޓަރގެ އަމިއްލަ ޚަރަދުގައި (ގޮތް ނުބަދަލުވާ) ކޮންޓްރެކްޓް މަސައްކަތްތަކުގެ އިތުރުން އިމާރާތުގައި ނިކަމެތި ހުރި މަސައްކަތްތައް ބެލެހެއްޓުމުގެ ގޮތުން ހަމައެކަނި ފުރިހަމަ ކުރުމަށްކަމަށް އެނގެއެވެ. މިގޮތުން އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އިންވެސްޓަރަށް ލިބޭ ހައްޤުތަކާއި ޒިންމާތަކަށް ބަލާއިރު، ފުރަތަމަ އެއްބަސްވުމުގައި ހުރި ބައެއް ހައްޤުތަކާއި ދެފަރާތް އެއްބަސްވުމުން އިސްތިސްނާ ގެނެސްފައިވާކަން ފާހަގަ ކުރެވެއެވެ. މި މައްސަލައިގައި އިތުރުން ކުރިއަށް ދިޔުމުގެ ކުރިން މިއީ އެއްބަސްވުމުގައި މި މައްސަލައާގުޅޭ ގޮތުން ހުރި މުހިއްމު މާއްދާތަކުގައި ބުނާ އެއްޗެއްކަން ބަޔާންކޮށްލުމަށް މުހިއްމު އަދި ބޭނުންތެރި ކަމެއްކަމުގައި ދެކެމެވެ.

ފުރަތަމަ އެއްބަސްވުން:

13. މ.އޯކިޑްސައިޓްޕްރޮޕަޓީ ގޮތުގައި 10 (ދިހައެއް) ބުރީގެ އިމާރާތެއް ކުރުމަށްޓަކައި އެގޮތް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ވިޔަފާރިތަކުން ހަވާލު ކޮށް އެއްގޮތް ބިޑަށް މ.އޯކިޑްސައިޓްޕްރޮޕަޓީ، ދަރަޖަކަށް ބޭރުފޭރި ޖ.ފުވައްމުލަކު، ހަރުގެން، އެރިކްސަން/ސިޓީ ޝަރީކް ކޮށްފައި (އިންވެސްޓަރ) އާ ދެމެދު 08 ޖޫން 2011 ގައި "އިމާރާތް ކުރުމާއި ކުއްޔަށްދިނުމުގެ އެއްބަސްވުން" (**ފުރަތަމަ އެއްބަސްވުން**) ވެވިފައި ވެއެވެ. ބުނެވިދިޔަ އެއްބަސްވުމުގެ ބާވަތް އަންނަނިވި ކަންތައްތައް ފާހަގަ ކުރެވެއެވެ.

13.1 މިއެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އިމާރާތުގެ ކޮންސްޓްރަކްޝަނާއި އިންވެސްޓަރ އެކުގެ ފުރަތަމަ ޚަރަދު ކުރާނީ އިމާރާތް ކުރުމަށް އެކަށައަޅާފައިވާ ބީ.އޯ.ކިއު.ގެ 30% (ތިރީސް އިންސައްތަ) ކަމާއި، މަސައްކަތްތައް ފުރިހަމަ ކުރެވުނުހާ ވަގުތަކުން އެހެނިހެން އިމާރާތުގެ ވިޔަފާރިގެން އިމާރާތުގެ ކަމަކާ ހިފި ކުރުމުން، އިތުރުތަކާ ހަވާލު ދިނުން ކަމާއި، މިގޮތުން އިންވެސްޓަރ ދައްކަންޖެހޭ ހަރަދު ހަވާލު ކުރާ މަސައްކަތްތަކާ ބިލުތަކުން ކަމާއި، ސަބްކޮންޓްރެކްޓަރ ކުރުމަށް ބޭނުންވާ ތަކެތި ފަދަ ބޭނުންވާ (

ތަކެތި ސަޕްލައި ކުރާނީ އިމާރާތުގެ ވެރިފަރާތުގެ ހަރަދުގައި އިންވެސްޓަރކާއި، މިގޮތުން، ސަޕްލައިކޮށްދޭ މުދަލާއި ތަކެތި ބީ.އޯ.ކިއު.ގައިވާ އަގުތަކަށް ވުރެ ބޮޑުވެގެން ނުވާނެ ކަމާއި، މި މުދާތަކަށް ފައިސާ ދައްކާނީ އިމާރާތުގެ ވެރިފަރާތުން ކަމާއި، މި އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން މަސައްކަތް ފަށާތާ 10 (ދިހައެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި އިމާރާތުގެ ތިރީ ބުރިއާއި ފުރަތަމަ ބުރީގެ މަސައްކަތް ނިންމައި އިންވެސްޓަރާ ހަވާލު ކުރަންވާނެކަން؛

13.2 އިމާރާތަށް އިންވެސްޓަރކުރާ ހަރަދުތަކަށް ފައިސާ ދެއްކުމަށް އެއްބަސްވެފައިވާ ގޮތަކީ:-

13.2.1 އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ކުރެވޭ އިމާރާތުގެ 10 (ދިހައެއް) ބުރީގެ ތެރެއިން ފުރަތަމަ ބުރި އިންވެސްޓަރގެ ނަމަށް އިމާރާތުގެ މުއްދަތަށް ރަޖިސްޓްރީކޮށްދިނުން؛

13.2.2 އޭގެ އިތުރުން ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާ ދެއްކުމުގެ ގޮތުންނާއި އިމާރާތުން [illegible] ކުރާ އިންވެސްޓްމަންޓްގެ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި އިމާރާތުން 02 (ދޭއް) ބުރި އިންވެސްޓަރަށް 22 (ބާވީސް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ދިނުން؛ އެވެ.

13.3 އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އިމާރާތުގެ [illegible] އިންވެސްޓަރާ ފައިސާ [illegible]، އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އިންވެސްޓަރާ ހަވާލުކުރަންޖެހޭ [illegible] މަސައްކަތް ނިންމައި އިންވެސްޓަރާ ހަވާލު [illegible] ނަމަ، ނުވަތަ [illegible] [illegible] އިމާރާތުގެ މަސައްކަތް [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އިމާރާތް ކުރުމަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިންވެސްޓަރަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބީ.އޯ.ކިއު.ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް އިމާރާތް [illegible] ނިންމުމަށް އިންވެސްޓަރ އެއްބަސްވެފައިވާ ކަމާއި، މިފަދަ ހާލަތެއް ދިމާވެއްޖެ ހިނދެއްގައި އިމާރާތް ފުރިހަމަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިމާރާތް

ކުރުމަށްޓަކައި އިންވެސްޓަރ ލޯން ނެގުމަށްޓަކައި އެގްރީމެންޓުގެ ފުރިހަމަކުރުން ކުރަންޖެހޭ އެންމެހައި ކަންތައްތައް ކުރަންޖެހޭނެ ކަމާއި، އަދި އެގްރީމެންޓު ނުވާ ލޯނުގެ ފައިސާ ދައްކައިދިނުމަށް އިންވެސްޓަރުކަން؛

13.4 އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ކުރުވި 10 (ދިހައެއް) ބައިގެ އެގްރީމެންޓުގެ 2 (ދޭއް) ފަސްދިޔާ އެގްރީމެންޓުގެތެރި ވާތުން އިންވެސްޓަރަށް ލިޔުން ކޮންޓްރެކްޓުން ކަމާއި އަދި އިތުރު 04 (ހަތަރެއް) ފަސްދިޔާ 30 (ތިރީސް) އަހަރު ދުވަހަށް އިންވެސްޓަރާ ހަވާލުކުރެވުނު ކަމާއި، އެގްރީމެންޓުގެ ފުރިހަމަ ހަވާލުކުރެވުނު ބާކީވާ 04 (ހަތަރެއް) ފަސްދިޔާކަން؛

13.5 މިއެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތުގެ ކުރިން އެއްބަސްވުން އުވާލުމަށް އެގްރީމެންޓުގެ ފުރިހަމަކުރުން ބޭނުންވެއްޖެ ނަމަ އެގްރީމެންޓުކުރުމަށް އިންވެސްޓަރ ހަރަދު ކޮންމެވެސް ފައިސާ އެކުއެކީގައި އިންވެސްޓަރަށް ދޭންޖެހޭނެ ކަމާއި އަދި އެއްބަސްވުމުގެ ވަގުތީ ޑިސްޕިއުޓްގެ އެގްރީމެންޓުކުރުމަށް ހަދަފުކުރަންޖެހޭގޮތުގެ ސަބަބުން ދިމާވާ ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި ހަދަފުކުރި ޖުމްލަ ފައިސާގެ 30% (ތިރީސް އިންސައްތަ) އިތުރަށް އިންވެސްޓަރަށް ދޭންވާނެ ކަމާއި، މިގޮތުން އެއްބަސްވުން އުވާލުމާއި ސަރުކާރު ކޯޓުގެ ބޭނުމަށްކަން އިންވެސްޓްމަންޓް ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާއާއި ވާހަކަ އެފައިސާ އެއްފަހަރާ ދައްކައި ނިމުމަށްފަހުގައި ކަމާއި އެގޮތުން ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާގެ ތެރޭގައި އެފަރާތް ތަޙްސީލުކުރާ ފަރިތަކުރުން ދޭންޖެހޭ ޕީ ހިފުނުކަން؛

13.6 އެގްރީމެންޓުގެ ފުރިހަމަކުރުމުގެ ތެރޭގައި އެއްވެސް ފަރާތެއް ކުރިކަމުގެ ސަބަބުން ނުވަތަ ނުކުންނަކަމުގެ ކޮށްގެ ސަބަބުން ވާން ނުވުމަށް ހުރަސްއެޅި ވާން ނުކުޅެދިއްޖެނަމަ، އެގްރީމެންޓް ހުއްޓުވުމުގެ ފުރިހަމަ އެލްޓާރު އިންވެސްޓަރަށް ލިބިދޭންވާނެކަމާއި، މިގޮތުން ހުއްޓުވައިލިނަމަ އެއްބަސްވުމަށް އަމަލުކުރި އެގްރީމެންޓުގެ ފުރިހަމަކުރުން ކަމުގައި ބެލެވޭނެކަން؛

13.7 އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އުފެދޭ މައްސަލައެއް ހައްލުކުރުމުގައި އަމަލު ކުރާނީ ފުރަތަމަ ދެފަރާތުން ވާހަކަދައްކައިގެން ކަމާއި އެގޮތުން ހައްލު ނުކުރެވިއްޖެނަމަ ތިންވަނަ ފަރާތެއް [illegible] ހައްލު ކުރުމަށް މަސައްކަތްކުރަންވާނެ ކަމާއި އެގޮތުން ހައްލު ނުކުރެވިއްޖެނަމަ ކޯޓަށް ހުށަހަޅައިގެން މައްސަލަ ނިންމުން.

ފުރަތަމަ އެއްބަސްވުން:

14. މި މައްސަލައިގައި ދަޢުވާކޮށްފައިވަނީ މ.[illegible] [illegible] 10 (ދިހައެއް) [illegible] އިމާރާތުގައި [illegible] [illegible] [illegible] މަސައްކަތް ނިންމުމަށްޓަކައި [illegible] އަހުމަދު (އިންވެސްޓަރ) އާއި މ.[illegible] [illegible] އިމާރާތާއި [illegible] [illegible] ދުވަހު 01 ސެޕްޓެމްބަރު 2016 ގައި [illegible] "އިމާރާތާއި [illegible] އެއްބަސްވުން" (**ފުރަތަމަ އެއްބަސްވުން**) ގެ ދަށުން ކަމާއި، [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމަށް ބަލާއިރު، އަންނަނިވި ކަންތައްތައް ފާހަގަ ކުރެވެއެވެ.

14.1 [illegible] އެއްބަސްވުމަކީ ފުރަތަމަ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އިންވެސްޓަރގެ އަމިއްލަ [illegible] އިމާރާތާއި [illegible] [illegible] [illegible] އިންވެސްޓަރގެ އަމިއްލަ [illegible] އިމާރާތުގައި [illegible] މަސައްކަތްތަކުގެ އިތުރުން އިމާރާތުގައި [illegible] [illegible] [illegible] ނަގައިގެން [illegible] ފުރަތަމަ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އިންވެސްޓަރ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމެކެވެ. [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] (ހ) ގައި މަސައްކަތް [illegible] [illegible]

"މ.[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 10 [illegible] [illegible] އިންވެސްޓަރ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އިންވެސްޓަރ އަމިއްލަ [illegible]

ކޮންޓްރެކްޓަރ އިމާރާތުގެ ކޮންޓްރެކްޓުގެ އެންމެހައި މަސައްކަތްތަކާއި އެންމެހައި ދެމުމުގައި ސިފައިގެ މަސައްކަތު ނިންމުމަށްފަހު ކޮންޓްރެކްޓަރ އެއްބަސްވުމުގައި ބުނެފައިވާ ނުވަތަ ނިޔަލަށް އިމާރާތުގެ ފުރިހަމަކޮށްދިނުން ބަލައިގަތުން ހަރަކާތްގެން އިސްތިސްނާކޮށް ކުރިން އެއްބަސްވުމުން ދިނުމާ ބެހޭ ބަޔާންތަކެއް ހުށަހަޅާފައިވާނަމަ، މިގޮތް އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް އިސްތިސްނާ ދިނުމަށް ކޮންޓްރެކްޓަރު މަސައްކަތުގެ ދެވަނަ ނިޔަލަށް މަސައްކަތު ނިންމުމަށްފަހު ވެސް ތަން ނިޔަލަށް މަސައްކަތު ނިންމުން". މިގޮތަށެވެ.

14.2 މިއެއްބަސްވުމުގައި ސޮއިކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެން އިމާރާތްކުރުމަށް 10 (ދިހައެއް) މަހުގެ މުއްދަތެއް ކޮންޓްރެކްޓަރަށް ދެވިފައިވާ މަސްދުވަހުގެ (ބާރަ) 12 ފާއިތުވުމަށް ހަމަވާ ގެ 10 އަދި 07، 08، 09 އިމާރާތުގެ ފުރިހަމަކުރަން ނުކުޅެދުނުކަމަށް އިސްތިސްނާ އެއްބަސްވުމާއި ހަމަޖެހިގެން ދަޢުވާ އަދި ބަދަލު ފުރުސަތުދިނުން ނުވަތަ ސަބަބުތަކުން ފެށިގެން ދިފާޢުގައި ފެށުން ދަޢުވާގެން ނުވަތަ ގުޅިގެން ކޮންޓްރެކްޓަރގެ ސަބަބުން އިމާރާތް ހުއްދަތަކެއް ސިޓީ ހުށަހަޅާ އެއްޗެއް ކަމުގެ ފުރުސަތުދީފައި ބަދަލުދިނުމުގައި އިމާރާތުގެ ފުރިހަމަކުރުން ފެށުނު ފުރުސަތު ދިފާޢުގައި ފެށުން މަސައްކަތު ބަދަލު އަދި ބަދަލުދިނުމަށް އިމާރާތުގެ ފުރިހަމަކުރުން ބަދަލު ކަންކަމުގައި މިފަދަ ދަޢުވާގެ ފުރުސަތުދިނުމަށް އިސްތިސްނާ ދިނުމަކަށް އެކަން އިމާރާތުގެ ފުރިހަމަކުރުން ބަޔަކާ އެއްބަސްވެފައި ދަޢުވާކުރުން އެކަން ހުށަހަޅާފައިވާތީއެވެ.

14.3 މިއެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އިސްތިސްނާ ކުރެވުނުކަމުގެ އަދި ބޭނުމުގެ ފުރިހަމަކުރުން އިސްތިސްނާދޭން ދައްކަންވާނީ ކުރީގެ އަގުތަކުގެ އަދި ބޭނުމުގެ ފުރިހަމަކުރުން އިސްތިސްނާދޭން ދައްކާނީ:-

14.3.1 އިމާރާތްކުރެވޭ 10(ދިހައެއް) ބުރީގެ ތެރެއިން 06 ވަނަ ބުރި މިއެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން މިއެއްބަސްވުމުގައި ސޮއިކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 50 (ފަންސާސް) އަހަރުގެ މުއްދަތަށް އިންވެސްޓަރުން ދީގެން؛ [2]

14.3.2 އިމާރާތުގެ 10 (ދިހައެއް) ބުރީގެ ތެރެއިން 01، 02، 03، 04، އަދި 05 މިފަސް ފުލޯ މިވެވޭ އެއްބަސްވުމުގައި ސޮއިކުރާ ދުވަހުން ފެށިގެން 25 (ފަންސަވީސް) އަހަރުދުވަހުގެ މުއްދަތަށް އިންވެސްޓަރުން ދީގެން؛ އެވެ.

14.4 "އިމާރާތުގެ ނުނިމި ހުރި ފިނިޝިންގ މަސައްކަތް ނިންމުމަށް ބޭނުންވާ ފައިސާ ހޯދުމަށް ބޭންކުން ލޯނު ނެގުމަށްޓަކައި މިއެގްރީމަންޓްގައި ސޮއިކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 3 (ތިނެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އިންވެސްޓަރު ބޭންކުން ލޯނު ނެގުމަށްޓަކައި ބޭނުންވާ އެންމެހައި ލިޔެކިޔުންތައް (ގޯތީގެ ރަޖިސްޓްރީފަދަ އެންމެހައިތަކެތި) އިންވެސްޓަރު ހަވާލުކުރުމުން އިމާރާތާއި ގޯތީގެ ވެރިފަރާތުން އެއްބަސްވެއެވެ. ހަމައެހެންމެ ލޯނު އެގްރީމަންޓުގައި ސޮއިކުރުމަށް ބޭންކުން އަންގާ ތާރީޚުގައި އިމާރާތާއި ގޯތީގެ ވެރިފަރާތުން ލޯނު އެގްރީމަންޓުގައި ސޮއިކުރުމަށް އެއްބަސްވެއެވެ."

14.5 އިންވެސްޓަރ ރަހުނުން [illegible] ދައްކަންޖެހޭ ލޯނުގެ ފައިސާ ނުދައްކައިގެން ނުވަތަ ލޯނު އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފުވެ ނުވަތަ ހަމަޖެހިފައިވާ ގޮތަށް ލޯނު ނުދައްކައިގެން ބޭންކުން ލޯނު ޑީފޯލްޓް [illegible] ނޯޓިސް [illegible] އިންވެސްޓަރަށް [illegible] 3(ތިނެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި އިންވެސްޓަރު ލޯނު

---

[2] [illegible]

[illegible] [illegible] ދައްކާ [illegible] އެގްރިމަންޓުގެ 13 އަދި 15 ވަނަ މާއްދާ ހިލާފަށް ފުށުއެރި މާއްދާތައް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[3]

14.6 އެގްރިމަންޓުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ،

އެގްރިމަންޓުގެ 11 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އެގްރިމަންޓުގެ 13 އަދި 15 ވަނަ މާއްދާ ހިލާފަށް ފުށުއެރި މާއްދާތައް [illegible] އިސްތިހާރު އިމާރާތާއި ގޯތީގެ [illegible] [illegible] [illegible]، އިމާރާތާއި ގޯތީގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިމާރާތާއި ގޯތީގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 10،635،831.00ރ (ދިހަމިލިއަން [illegible] [illegible] [illegible]) [illegible] އެއްބަސްވުމުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

14.7 އެއްބަސްވުމުގެ 15 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ، އެގްރިމަންޓުގެ 11 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އެގްރިމަންޓުގެ 13 އަދި 15 ވަނަ މާއްދާ ހިލާފަށް ފުށުއެރި މާއްދާތައް ނިމުމަކަށް އައި ނަމަވެސް މިއެގްރިމަންޓުގައި [illegible] [illegible] [illegible] 6 ވަނަ [illegible] 50 (ފަންސާސް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް [illegible] [illegible] [illegible] ލިބިގެންވާ ކަމަށެވެ.

14.8 މި އެއްބަސްވުމާގުޅިގެން [illegible]

---

[3] - އެއްބަސްވުމުގެ 11 ވަނަ މާއްދާ

ދެފަރާތުންވެސް މަސައްކަތްކުރަންވާނެކަމާއި މިގޮތުން ދައުލަތް ނުލިބިއްޖެނަމަ ކޯޓަށް ހުށަހަޅައިގެން

އެމައްސަލައެއް ނިންމުން؛[4]

15. މ.އޮކްސިޖަންކޮލިލް އޮފިސަރު ބަޔާނާ ގަރާރު ކަމާއި 10 (ދިހައެއް) ޖުރިގެ ތިމާވެއްޓާ ކަރުދާސް ނިމޭތޯ އަދިހަމަ ކަމާ މަރުދަނާ ގޮތް ދަރިފަރުވާތަކާއި ސާބިތުވާ ވާހަކަ ކުރެއްވުމާ އަދި އެއްގަމު ގައިދާތަކާއި އަހަރުދުވަހުގެ އަހަރެއް ގަވާއިދުތަކާއި ހަ (6) ވަނަ ޖުމްލަ ހަމަ ގަވާއިދުން ނިސްބަތްވާ ފަރާތުގެ ކޮށްފައިވާ ދެމެދުގައި ބަލައިގަތުމުގެ ގޮތުން ފާހަގަކޮށް ހުށަހެޅިފައިވާ ސަބަބުތަކާއި 7 (ހަތެއް) ވަނަ ދުވަހުގެ 10 (ދިހައެއް) ދުވަހުގެ މުއްދަތެއް ކަމާއި ހުށަހެޅުން ނިންމާ ފަރާތާއި ދާއިރާގެ ބަޔާނަށް ބަލާއިރު ގޮތަށް ފާހަގަކުރެވޭ ކަމަށް އެ ފަރާތުގެ މުއްދަތު ހަމަވުމުގެ ކުރިން ދައުލަތުގެ ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ބަލައިގަތުމަށް ހުށަހަޅާ ދުވަސް ފަހެއް (5) ވަނަ ދުވަހުގެ ބާރަ (12) ވަނަ ދުވަހުގެ ކުރިން ނިސްބަތްވާ ފަރާތުގެ ހުށަހެޅުމާއި ބެހޭ ގަވާއިދު ނަމްބަރު ޤާނޫނީ ގޮތުން ހުށަހެޅިފައިވާ ކަމަށް ދައުލަތުން ބުނެފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

---

[4] އެއްބަސްވުމުގެ 22 ވަނަ މާއްދާ

އެއްބަސްވުން ބާޠިލުކުރުން:

16. ދެފަރާތެއްގެ ދެމެދުގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުން ބާޠިލުކުރެވޭނެ ގޮތް އެ އެއްބަސްވުމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާނަމަ [illegible] ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ކޮންޓްރެކްޓުގެ ޤާނޫނު) އިން އެނގެއެވެ.[5] މި މައްސަލައިގައި [illegible]

17. ދެފަރާތެއްގެ ދެމެދުގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމެއް [illegible]

---

[5] ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ކޮންޓްރެކްޓުގެ ޤާނޫނު) ގެ 11 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި 17 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި އެ މާއްދާގެ (ހ) ގެ 1 ވަނަ ނަންބަރާއި 2 ވަނަ ނަންބަރާއި އެ މާއްދާގެ (ށ) އަދި އެ ޤާނޫނުގެ 21 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި 22 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

އެއްބަސްވުމެއްކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވުން، އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އަދާކުރުވި ޒިންމާއަކީ، އެ ސަބަބަށްޓަކައި އެއްބަސްވުން ބާޠިލު ކުރަންޖެހޭކަމަށް ސަބަބުތަކެއްކަން ނުވަތަ ޤާނޫނާކަން ދެފަރާތުގެ ދުވަސްގައި ވަޒީފާ އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތުން ނިޒާމުގެތެރެއިން ދިނުމަށްވުރެ ފުރިހަމަވާނެއެވެ.[6]

18. މި.އަސްކާރިޖަހާލާ ބާރު ގެއްލުމާއި ޚިދުމަތްތަކުގެ ވެރިފަރާތްތަކާއި ނިޒާމު އަދިވެސް ދުވަހު ވަޒީފާ ދޭން ބަޔާންކޮށްފައިވާ ދެފަރާ އެއްބަސްވުމުގެ ބަދަލުގައި ޚިދުމަތްތައް ގޮތުގެވެރިފަރާތްތަކަށް ދިނީ ހަމަގައި ފަރާގެ މަސައްކަތް ނިންމުމުގައި އަދާކުރާ ޚިދުމަތްތަކުގެ 12 (ބާރަ) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި ހަވާލުކުރުމަށް އެއްބަސްވުން ގެންދިޔަ ސަބަބުގެ ގޮތުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އެއްބަސްވުން ގެންދިޔަ ސަބަބު ކުރުގައި ދެފަރާ އެއްބަސްވުމުގައި (މާއްދާގެ 14.5 ގައި) ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޚިދުމަތްތަކުގެ ނަގާ ފީއަކީ ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާ ދައްކަން ހިނގާފައިވާ ނުދެއްކިއްޖެ ޕެނަލްޓީގައި ބޭނުންކޮށް ފީސް ޖެހޭނީ ހިސާބު ކުރާ މުއްދަތު ނިޖެސް ގެގެ ވެރިފަރާތްތަކަށް ދައްކަން ހިފެހެއްޓުމަށް ގޮތުގައި ޚިދުމަތުން، އެފީސް ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާ ދައްކަމުން ނިޒާމު އަދާކުރަން އަދިގައި ދިވެ މުއްދަތުގައި އެފައިސާ ނުދައްކައިފި ޕެނަލްޓީގައި ކަމާއި، އެގޮތުން ގެންދިޔަ ޕެނަލްޓީގައިވެސް އެއްއެއްބަސްވުމުގެ 13 ވަނަ މާއްދާއާއި 15 ވަނަ މާއްދާ ގެންދިޔަ އެއްގޮތަށް ކަމާއި އަދި ޖުރުމާނާ ފީސް ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާ ހަމަވުމުން އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އިނގިރޭސިން ބަޔާންކޮށް ކޮންމެ މަހަކު ކަމަށް ކުރުމުގެ ގޮތުން އަދާކޮށް ބޭނުންވާ ޖުރިމަނާ އަދާނުކުރާ ހަމަ ކުރަނީ ކުރިކަމަށްވާކަން ފާހަގައެވެ.

19. މި.އަސްކާރިޖަހާލާ ގޮތުގައި ނިޔަލަ ހިރި ޖުރިމަނާ ހިނގުމަށް ވޭތު އެއްބަސްވުމުގައި (ދެފަރާ އެއްބަސްވުން) ބަލާބަލާ ގޮތް ނަގައިގެން ޚިދުމަތުގެ މަސައްކަތް ޖުރިމަނާ ކުރާނެގޮތް ވަޒީފާ އެއްބަސްވުމުގައެވެ. އެއްއެއްބަސްވުމުގައި ސާފުކުރާ 3 (ތިނެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ގޮތް ނުދެވޭ ބަލަނީ ދިއުންގެ

---

[6] ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2015/HC-A/132 ގަޟިއްޔާ

(ދ. [illegible] އިމާރާތާއި [illegible])

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 10 ޖުލައި 2017 ގައި [illegible]

[illegible]

[illegible] 18 އޮކްޓޫބަރު 2017 ގައި [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 12 (ބާރަ) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި އިމާރާތުގެ [illegible]

[illegible]

12(ބާރަ) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި އިމާރާތުގެ [illegible]

[illegible]

[illegible]

ވެރިފަރާތްތަކަށް ލިބެންވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިމާރާތުގެ ވެރިފަރާތްތަކަށް [illegible] [illegible] ކަމާއި މިފަދަ ހާލަތެއް [illegible] [illegible] [illegible] އެކަން އިމާރާތުގެ ވެރިފަރާތްތަކަށް [illegible] ފަރާތަކަށް އެކަން [illegible] ކަމަށް އެއްބަސްވުމުގެ 1 ވަނަ މާއްދާގައި [illegible] ވާއިރު، އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ނަގަންޖެހޭ [illegible] ނެގުމުގައި [illegible] [illegible] ވަނީ އިމާރާތުގެ ވެރިފަރާތްތަކުގެ އެއްބާރުލުން ނުލިބުމާއި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސަބަބަކުން ކަމަށް 08 ނޮވެމްބަރު 2018 ގައި، [illegible] [illegible] ފަރާތުން އިމާރާތުގެ ވެރިފަރާތްތަކަށް ސިޓީއަކުން އަންގާފައިވާކަން އެނގެއެވެ.

20. ކޮންޓްރެކްޓުގެ ބައިވެރިންގެ [illegible] ލާޒިމްވާ ކަމެއް [illegible] އެ ކޮންޓްރެކްޓުގައިވާ ޝަރުތުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެކޮންޓްރެކްޓުގެ އަނެއް ބައިވެރިޔާ [illegible].[7]

21. މ. [illegible]، [illegible] އިމާރާތް [illegible] [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] ނަގައިގެން އިމާރާތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެނގެއެވެ. ކޮންމެ ސަބަބަކާ ހުރެގެން ނަމަވެސް އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ނަގަންޖެހޭ [illegible] [illegible] [illegible] އެނގެއެވެ. ގޯތީގެ ވެރިފަރާތްތަކުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސަބަބަކުން [illegible] [illegible] [illegible] މަސައްކަތް ނިންމައި [illegible]

---

[7] - ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ކޮންޓްރެކްޓުތަކާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 20 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ށ) ގައި.

އެއްބަސްވުމުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އެފަރާތްތަކާ ހަވާލުކުރުމުގެ ޒިންމާ ނިބާހު އަދާކުރުމުގެ ފަރާތުން އުފުލަންޖެހޭނެއެވެ. ކޯޓުގެ ފިޔަވަޅުތަކުން އެގޮތަށް ދެފަރާތުގެ މުޢާމަލާތުގައި ޝަރުޠުވެސް، ބޭނުންކުރުން ނަގަސް ކޮށް ނުލިބޭ ބާވަތެއްގައި ނިންމާފައި ބަޔާނެއް ފިރިހަ ކުރުމަން ނިޔާ އަދާކުރުގެ ވައްޓަން ދިދުފާޅުގެ ދުގުދުގައި ވަޒީފާ އެއްބަސްވުމުން ތަޢުލީމާއި ގުޅިގެން އެނގޭނެއެވެ. އެއްބަސްވުން، ކާނާއެއްގެ ފަރުނޫސް 20 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) އަށް ރިޢާޔަތްކުރާ ބޭނުން ކޮށް ނިޔާ ބަލައިގަނެ ނިޔާ އަދާކުރުގެ އަދިއެކަ ބަރަދުގައި އެއިތުރުގެ ނިނިމި ހުރި ބެލެނިވެރި ފިރިހަކަމުން ކޯޓުގެ ފިޔަވަޅުތަކާ ބަލާފައިވާކަމުން ނިޔާ އަދާކުރުގެ މައްސަލަ އެނގޭ ނިޔާދުގައި ޝަރީޢަތުކުރުން ކަމަކަށް އަދިނުނިނުން ގޮތެއް ނުކުތާއެވެ.

ދަށު ކޯޓުގައި ނަގާފައިނުވާ ނުކުތާ އިސްތިއުނާފުގެ މަރުޙަލާގައި ބަލައިނުގަނެވުން

22. މި އިސްތިއުނާފުގެ ހުށަހެޅުއްވި ގޮތުގައި 8 (އަށެއް) ވަނަ ނުކުތާއެއްގެ މައްސަލަ ބަދަލުހޯދުމަށް ކުރާދަޢުވާއާއި ގުޅޭގޮތުންނެވެ. އެގޮތުގައި ރިޢާޔަތްކުރަމުންދާ ގޮތުން ނިޔާ އަދާކުރުމުގެ އެއްބަސްވުމާ ދެފަރާތުގެ ރިޢާޔަތާއި ގޮތުގެ ފިރިހަކަމުގެ ގޮތުގައި އެހަކަމުގެ އެހެއިލާގައި ފިޔަވަޅުން ނުނިނުކުރެވެ. މި މައްސަލައިގައި ދަށު ކޯޓުން ދަޢުވާ ކުރަނަވާއިފި ލިޔުމުގެ ބެލުމުން 5 (ފަހެއް) ވަނަގެ ހަވާލުން ކުރުމުގައި އެދި އެކަކު ދަށު ކޯޓުގެ ފާސްކުރި ކަމުގެ ބަލައިގަތުމުން ދަށުކޯޓުގެ ބަޔާނެއް ގުޅިގެން ޙުކުމެއްގެ ހަވާލާގައި ބެލެނިކަމުގެ ދަށުގައި ބެލެނިވެރިކަމުގެ އެނގޭނެއެވެ. އެހި އެނގޭގޮތުން ކޯޓުގެ ފިޔަވަޅުތަކުގެ މައްޗަށް ބެލުމުގެ ވިޔަސް ބެލުނު އަދި އެނގެނީ ދަޢުވާގައި ބެލެނިވެރިކަމަށް އެނގޭގޮތުން ފިޔަވަޅުތަކުގެ ފިރިހަކަމުން ބަދަލުކުރުމުގެ ދަށު ކޯޓުގެ ފާސްކުރިގައި ނިޔާ އަދާކުރުގެ ހަވާލުން ރިޢާޔަތްކުރަމުންދާ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށު ކޯޓުން ގޮތެއް ނިންމާފައި ނުވެއެވެ.

23. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނީ އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މަރުޙަލާގައި ބެލުމުގައި އަމަލުކުރާނީ ދަށު ކޯޓުގައި ހުށަހަޅާފައި ދިފާޢުގައި މައްސަލަތަކުގެ ދަރަޖައަށް ގޮތުގައި ބެލިގެންނެވެ، ދަށު ކޯޓުގައި

ފުރުޞަތު ލިބިފައިނުވާ ނަމަ އިސްތިއުނާފު މަރުޙަލާގައި ހުށަހަޅުމަށް ފުރުޞަތު ދިނުމުގެ އިޖުރާއަތު ލިބިގެންވާކަން ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ 32 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ހ) އަށް ބެލުމުން އެނގޭއިރު، މައްސަލައިގެ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކުގެ ގޮތުގައި އެއްބަސްވުމުގެ ބައިވެރިން އެކުގައި ދައުވާކޮށްފައި ނުވާކަމަށް ބުނެ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާއަކީ އެމައްސަލައިގައި ދައުވާކުރާ ފަރާތުން ދައުވާކުރުމުގެ ޙައިޞިއްޔަތު/ޙައްޤު ލިބިގެންވާ ކަމާމެދު އިޢުތިރާޟު ގޮތުން ނަގާފައިވާ ދިފާޢުން ކުރުމުގައިވާތީ، އެއްވެސް ކޯޓެއްގެ ސަބަބުތަކުގެ މަތިންގެގައި ނަގާފައިވާތީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 ގެ 32 ވަނަ މާއްދާއަށް ރިޢާޔަތްކޮށް އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާއެއްގެ ގޮތުގައި އަންނަ ކަމަށް ގޮތެއް ކަނޑައަޅަން ކަމަކަށް ނުދެކެމެވެ.

24. މި މައްސަލައިގައި އެއްބަސްވުމުގައި ބުނެފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ބޭންކުން ދައްކަންޖެހޭ ލޯނު ނުދެއްކުން ހިޔާރު އެއްބަސްވުމުގެ ފަރާތުން 2016 ވަނަ އަހަރުގެ ނޮވެމްބަރު މަހުގެ ތެރޭގައި ބޭންކު އާއި ކޮމާޝަލް ލިމިޓް އެސްޓޭޓް ފެސިލިޓީ އަދި އޯވަރޑްރާފްޓް ހުރަހަކީ ކަމާއި ލޯނު ދޫކުރުމުގައި ބޭންކުން ބަލަންޖެހޭ ކަންތައްތައް ބެލިއިރު، އޯވަރޑްރާފްޓްގައި ފުރިހަމަވާންޖެހޭ ކަންތައްތައް ފުރިހަމަ ނުވާތީ ބޭންކު ޢަމަލުކުރީ އުޞޫލުތަކާ ގުޅިގެން އޮތުން ދޫކުރުމުން ނުދޭކަން ބޭންކުން ހިންގާފައިވާކަން ދަށު ކޯޓުގެ ރިޕޯޓުގައި ހިމެނިފައިވާ ބޭންކު އާއި ކޮމާޝަލްގެ ނަންބަރު BML/LEGAL/2018/1778 (01 ނޮވެމްބަރު 2018) ސިޓީން އަންގާފައި އެސްޓޭޓަށް އެލޯނުގެ ގޮތުން މައްޗަށް ކުރިމަތިން ކޯޓުން ފޮނުވި ސިޓީއާއި ޖަވާބުގައި ބޭންކުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ސިޓީއަކުން އަންގާފައެވެ. މައްސަލައާއި ބެހޭގޮތުން ސާފުވާގޮތުން ސާބިތުކުރެވެންހުރި ކަމެއް ނުވަތަ ކަރުދާސް ކުރެވުނު ކަމެއް ބޭނުންކޮށް ޤާނޫނަކުން ކުރުމަށް ސާފުކޮށް އެކަމަކު ސާފުކޮށް އަދި ކަރުދާސްތައް ތަފްޞީލުކޮށްދީފައި އެއްބަސްވުމުގައި ލިޔެކިޔުންތައް ސާބިތުކުރުމަށް ހުށަހެޅިފައިނުވާކަމަށް. މި މައްސަލައިގައި ނިޔާވި އެއްބަސްވުން ބޭންކުން ލޯނު ދޫކުރުމުގައި ނިންމި ކަމުގައި ބަލައިގަނެވޭ، ނިޔާވި އެއްބަސްވުމުގައި ބޭންކު އާއި ކޮމާޝަލް އެސްޓޭޓް

28 މާރިޗު 2018 އިން ފެށިގެން ފާއިތުވެފައިވާ 06 (ހައެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ހިނގަމުންދިޔަ ގޮތުގައި މުޢާމަލާތްކުރެއްވުމާ ކަމަށް ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ނަންބަރު BML/CREDIT/2018/211 ސިޓީގައި ބަޔާންކޮށްފައި ވެއެވެ. މި ސިޓީއަށް ބަލާއިރު، ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސްއާއި ނިޔާޒު އަޙްމަދާ ދެމެދު ހިނގަމުންދިޔަ ގޮތުގައި މުޢާމަލާތްކުރެއްވުމަށް 2018 ވަނަ އަހަރުގެ ކުރީކޮޅުގައި 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ފަހުކޮޅުގައި ކަމަށް ބުނެފައި ވެއެވެ. އަދި ނިޔާޒު އަޙްމަދު ދޫކުރައްވާ ލޯން ދޫކުރުމުގެ ބޭނުމުގައި ނިންމާފައިވާ 01 ނޮވެމްބަރު 2018 ގައި ހަދާފައިވާ އެގްރީމެންޓުގައި ނުވަތަ އެއްބަސްވުމުގައި ނިޔާޒު އަޙްމަދު ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސާ ދެމެދު މުޢާމަލާތުކުރެއްވި އެއްވެސް ސިޓީއެއް ހުށަހަޅާފައި ނުވެއެވެ. އަދި ނިޔާޒު އަޙްމަދު ހުށަހެޅި ހެއްކާ އެސްޓޭޓް ލޯން ނަގާފައި ބޭނުމުން ނިންމި އަޙްމަދު ކަނޑައެޅިފައިވާ ކަމަށް ނިންމާފައިވާ ނުވަތަ ކާރުބާރުގެ ސަބަބުތަކެއްވެސް އިސްތިޔާރު ދީފައި ނުވެއެވެ.

ނިންމުން:

25. އެހެންކަމުން، އިސްތިއުނާފުގެ ގޮތުން މަތީގައި ދައްކާފައިވާ ސަބަބުތަކާއި ސާބިތުކުރުމުގެ ހިނގުމުގެ ޖީނާ އިސްތިއުނާފަށް ވަޒަންކުރި އިބްތިދާއީ ކޯޓު ނުވަތަ ޝަރީޢަތް ސާބިތުކުރުމަށް މިންވަރަކަށް އެކަން ހިނގާފައިވާކަން ސަބަބަކަށް ކަނޑައެޅޭ ހެކި ނިންމުމުގެ ބާރު ލިބިގެންވާ ކަމާއި، މަތީގައި މަސައްކަތްކުރެވޭ ސާބިތުކުރުމުގެ ބާރު އިސްތިއުނާފުގެ ހެކިތަކަށް ބަލައި ނިންމުމުގެ ބާރު ލިބިގެންވާ ކަމާއި، ހެކިތަކާއި ނިސްބަތްވާ ހެކި ވަޒަންކުރުމަކީ ނިންމުމުގެ ބާރު ލިބިގެންވާ ކަމާއި، އަދި އިބްތިދާއީ ހެކިތަކާ ހެކި ވަޒަންކުރުމުގެ ބާރު ލިބިގެންވާ ޝަރީޢަތުގައި ކަމާއި، ހެކިތަކުގެ ހެކި ސާބިތުކުރުމަށް އިސްތިއުނާފުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ކަމާއި، ހެކި ވަޒަންކުރުމުގައި އެއް މަސްލަ އަންނަ މަސްލަ ކުރިމަތިވާ ހަމައެކަނި ސާބިތުކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އިސްތިއުނާފުގެ ހެކިތަކަށް ބަލައިގެން ނިންމުމުގެ ބާރު ލިބިގެންވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-A/02 ޤަޟިއްޔާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

26. މި މައްސަލައިގައި [illegible] އިމާރާތުގެ ވެރިފަރާތުގެ [illegible]
ނިޒާ، ނިޒާރު ޢަބްދުﷲ ދެމެދު 01 ސެޕްޓެންބަރު 2016 ގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމާ ނިޒާރު ޢަބްދުﷲ ޙަވާލުވި،
އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އަދާކުރަންޖެހޭ ޕޭމަންޓް [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] އިމާރާތުގެ
[illegible] އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން [illegible] އިމާރާތުގެ ވެރިފަރާތުން [illegible]
[illegible]
ވެއެވެ. [illegible] ނިޒާރު ޢަބްދުﷲގެ ފަރާތުން އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފުވެފައިވާ ކަމަށް، އެއްބަސްވުމުގެ 04 ވަނަ
މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން އިމާރާތުގައި ނުނިމި ހުރި ހަތަރު ފްލޯ (07 އިން 10 އަށް)
އެއްބަސްވުމުގައި [illegible] 12 (ބާރަ) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި ފުރިހަމަކުރުމަށްފަހު އިމާރާތުގެ ވެރިފަރާތަށް
ޙަވާލުކޮށްދިނުމަށް އެދިއެވެ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 12 (ބާރަ) [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

އިމާރާތުގެ ވެރިފިކޭޝަނަކާ ބަދަލުކުރުމަކާއި ނިޒާމު އަޕްޑޭޓު އެއިމާރާތަށް ކޮންޓްރެކްޓަރާ ހަރަދުގެ ބަޔަކު ހޯދުމަށް ދަޢުވާކުރުމުގެ ބައެއް އާންމުކޮށް ލިބިގެންވާކަން ކަނޑައަޅައި، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގައި މިވާ ސިފިން ކޯޓުގެ ފަސްއޮތުގައި ކޮންޓްރެކްޓަރާ ބުނާކަމަށް މުދަލުތަކުގެ ހެދުމުގައި ވަޢުދާ އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް ކޮންޓްރެކްޓަރާ ބުނެވިގެން ނުވާނީ އެވެސްއޮތްގައި ކޮންޓްރެކްޓަރާ ބުނެފައި ބަދަލު ގެންނަގޮތާ ކަމަށް ދޭކެވެ.

ފަރިކާތު މުޤައްދަމު ނިޒާމުގެ ބަހުސް:

27.ދުވަހަކީ ފަރާތް އިސްތިއުނާފު މަޢުލޫމާތާއި މަސްއޫލިއްޔަތު ޖ.އަބްދުﷲ ޝަރީފް ޢާއި ވަނަ ބަނޑުހައި ކޯޓުގެ ވެރިފިކޭޝަނާއި (އަބްދުﷲ ޝަރީފް ޖިޓްކެޓްޓަރު) ނިޒާމު އަޕްޑޭޓުގައި (ނިޒާމު) ދުވުނު ވެވިފަރާތް އެއްބަސްވުމުގެ ދަރުން، އިސްތިސްނާއެއް ބަޔާންކުރުމަށް ނިޒާމު އަޕްޑޭޓުގެ އަލުން ޙަވާލުން ޖ.އަބްދުﷲ ޝަރީފްއާއި ވަނަ ކޯޓުގެ ފުރަތަމަ ދުވަހު އިމާރާތް ކުރުން ހިމެނޭ ޢަމަލު އުފުލިގެން ދިޔަ އެއްބަސްވުމެއް ނެތި އެއްއެއްބަސްވުމުގެ ފަރުން ވެވުން ދުވަހަ އެއްބަސްވުމުގައި ގެފަރާތް މަސްއޫލިއްޔަތުވެ.

28.އަބްދުﷲ ޝަރީފްގެ ޖިޓްކެޓްގެންނައި ނިޒާމު އާދުވުނު ވެފަރާތް ފުރަތަމަ އެއްބަސްވުމުގައި " މިއެއްބަސްވުމުގެ ދަރުން އިމާރާތްކުރުމަށްގަބޫލު އިސްތިސްނާއެއް އެނގޭ ފުރަތަމަ މަރުދު ކުރާނީ އިމާރާތް ކުރުމަކު އެކުލެވޭ ފަރާތް ޕޭމަންޓްގެ 30% (ރިޓެންޝަން އަމައުންޓް)..." ކަމަށް ބަޔާންކުރި އެމަރުދު ކުރި ނިޒާމުކަމަށް ދުވަ އެއި ބަލާލުމަކަށް ދެކިގެން މިމަސްއޫލު ކުރިއަށް ގެންދަން ބަލައިން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު:

2018/HC-A/43 ނަންބަރު ފަސްއޮތް⁸ގައި ޖ.އަބްދުﷲ ޝަރީފްއާއި ނިޒާމު ކޮންޓްރެކްޓަރާ މަރުދާއި ގޮތް

ގޮތުގެންނަވަން ކޮންޓްރެކްޓަރާ!

---

[8] މުޙައްމަދު ޢަބްދުﷲ ދިދި ޖ. ނިޒާމު ޢަބްދުﷲ [2018] ޑީސީސީ 43.

[illegible]

23. [illegible] 10 [illegible] -/8،501،698ރ ([illegible]) [illegible] 01 [illegible] 01 [illegible]

[illegible]

ހައިސިއްޔަތުން ލަފާދު ކުރި ފަރާތަކީ ނިޔާތަކަށް ވުން އެބައިވާގޮތަށް މިޤަޟިއްޔާ ކުރިއަށް ގެންދިއުން

ކަމަށް އަޅުގަނޑު ނުދެކެމެވެ.

29. ބަޔާންކޮށްދިން ސަބަބު އެނގެން އޮތުމުން، މިޤަޟިއްޔާގައި ނިޔާކުރި އަނބުރާލުމުގައި އޭނާގެ ޝަރުޢީ ނަސްރުވެރިވާ މިންވަރަށް ބަލައިފައި ދުރުން ވަކީލު އެއްބަސްވެފައިވާ ގޮތުން ފީއެއް ބަދަލުވާނެ ކަމަށް ނުދެކެމެވެ. އެހެނީ ހައިކޯޓުގެ ފުޅާ ނިންމުމަކަށް މިންވަރުވާ މ.[illegible] ނިޔާ ކުރެވިފައިވާ ގޮތުގެ ބަދަލެއް ނުވާނެ ގޮތަށް ... [illegible]

"[illegible] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 2450/Cv-C/2016 ގެ ޤަޟިއްޔާގެ [illegible] ... [illegible]"[9]

[illegible]

---

[9] [illegible] [2018] [illegible] 43.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުވާތީވެ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު3084/Cv-C/2017 ޤަޟިއްޔާގައި ކޮށްފައިވާ ޙުކުމަށް ބަދަލެއް [illegible] ކަމަށް [illegible] ނުފެނެއެވެ.

- **ޙުކުމް:**

[illegible] އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ކަންކަން އެގޮތަށް ހުރުމާއެކު ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3084/Cv-C/2017 ޤަޟިއްޔާގައި ކޮށްފައިވާ ޙުކުމަކީ، [illegible] އިމާރާތާއި ގޯތިގެ [illegible] [illegible] [illegible] ދެމެދު 01 ސެޕްޓެމްބަރު 2016 ގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް ކޮށްފައިވާ ބުނުމެއްކަން ޝަރީޢަތަށް ސާބިތުނުވާތީ [illegible] [illegible] ސިވިލް ކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާގައި ކޮށްފައިވާ ޙުކުމް ބާޠިލްކަމަށް މިޤަޟިއްޔާ ބެލި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ކަނޑައަޅައިފީމެވެ.

މިޤަޟިއްޔާ ބަލައި ޙުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު ޢަލީ ސަމީރު ފަނޑިޔާރު އަބްދުއްރައޫފް އިބްރާހީމް ފަނޑިޔާރު ޢާއިޝަތު [illegible]

(ރިޔާސަތު)